

SJacobsen

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 dep.
0032 Oslo

postmottak@kd.dep.no
Deres referanse 200805084

Att: Roger Spidsberg

Høring om Lov utenfor det formelle
utdanningssystemet

Fra
Bygdefolkets Studieforbund (BSF)
post@bsfstudie.no

e-post saksbehandler:
sonja.jacobsen@bsfstudie.no

BYGDEFOLKETS STUDIEFORBUND

Høring om ”Lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet”

Vi viser til tilsendt høringsbrev med forslag til lovtekst.

Bygdefolkets Studieforbund takker for at vi får gi innspill til lovforslaget til en ny lov for studieforbund, fjernundervisningsinstitusjoner og privatskoler. Vi mener det er behov for en ny lov, og er glad at prosessen er kommet så langt. Ny lov sammen med beskyttelsen av navnet studieforbund vil gi læring gjennom frivillig sektor høyere status og vil være grunnlaget for at studieforbund får en styrket rolle som arena og møteplass for livslang læring.

BSF sitt høringsnotat er i tråd med høringen vi leverte til NOU: 2007:11 Studieforbund - læring for livet, og inneholder i noen grad samme forslag der det passer til lovtekstens forslag.

BSF uttaler seg om:

- Kap. 1. Om formål og virkeområde for loven
- Kap. 2. Studieforbund
- Kap. 3. Om frittstående fjernundervisningsinstitusjoner
- Kap. 5. Avsluttende bestemmelser

Kap. 4. Om diverse skoler tar vi ikke stilling til, bare ser at de har behov for en lovforankring og registrer at de skal omfattes av samme lov som oss.

Forholdet mellom lov og forskrift:

Departementet ønsker å få til en fleksibel lov og mener at loven bør være enkel og ha kun en forskrift som konkretiserer og regulerer ulike forhold.

BSFs kommentar:

BSF slutter seg til dette. Forrige lov hadde 9 forskrifter.

BSF vil likevel foreslå at godkjenningsordningen for studieforbund med vilkår tas inn i loven og ikke i forskriften. Denne bestemmelsen er så sentral og så viktig at den bør komme inn i lovteksten.

BSF som pr. i dag har en egen fjernundervisningsinstitusjon, Natur og Næring Fjernundervisning, vil vurdere det kapitlet som omfatter lov for frittstående fjernundervisningsinstitusjoner.

Vi er fornøyd med at studieforbund og fjernundervisning nå vil omfattes av et lovverk. Vi tror det vil bli enklere med ny lov å integrere fjernundervisning og fleksible undervisningsmetoder i BSF sin virksomhet.

I tillegg til det, og ikke minst viktig er det at våre deltakere mener det vil bli enklere for dem når dagens tradisjonelle undervisning og fleksible former kan samordnes og benyttes i ett og samme opplæringslæringstiltak.

Kapitlet 6 A for privatskoler har vi ingen kommentarer til.

Kommentarer til navnet på Loven:

”Lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet”

BSF mener navnet er beskrivende for hvem loven omfatter. Vi har ikke sterke meninger om navnet men har diskutert et par forslag som vi nevner.

” Lov om voksnes læring”

” Lov om livslang læring”

Derimot har vi sterkere meninger om hvordan Departementets forutsetning for hvordan ny lov skal gjøre det enklere for både brukere og offentlige myndigheter å forholde seg til tilbydere av opplæring utenfor det formelle utdanningssystem skal oppfylles.

BSF mener det bare kan oppfylles gjennom en klar og tydelig lovtekst. Videre gjennom en forskrift som er entydig, lett å forstå, har en logisk oppbygging og ikke gir rom for mange ulike tolkninger.

Til de enkelte kapitler og paragrafer:

Kapittel 1. Formålet med og virkeområde for loven

§ 1 Formål

Formålet med denne loven er å fremme livslang læring ved å legge til rette for fleksibel opplæringsaktivitet utenfor det formelle utdanningssystemet. Loven skal bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle, og slik fremme den enkeltes utvikling og møte behovene i samfunns- og arbeidslivet.

BSFs kommentar:

Forslaget gir gjenkjenning til den typen opplæring som drives i og gjennom de frivillige organisasjonene. Det er fokus på å fremme livslang læring, og en anerkjennelse av og rett til å lære gjennom et helt liv. Vi er fornøyd med at formålet gir rom for behovene i både samfunns- og arbeidsliv. Det favner vidt og er dekkende for det meste studieforbundene jobber innafor.

Likevel har vi et tilleggsforslag. Vi ønsker at ordet ”fleksibel” blir tatt inn mellom legge til rette for .... opplæringsaktivitet.

§ 2 Virkeområde

BFS slutter seg i hoveddel til paragrafen men foreslår at ”Statstilskudd” byttes ut med ”statstilskudd og andre offentlige tilskudd” Dette fordi loven også skal gi rom for å kunne fange opp tilskuddsordninger fra regionalt og kommunalt nivå.

Videre foreslår BSF at godkjenningsordning for studieforbund med vilkår tas inn i loven, men kan gjerne gjentas i forskriften. Dette ber vi om fordi vi synes godkjenningsordningen er så sentral og så viktig for hele loven.

Departementets forslag om å beholde bestemmelsen om at det er kommunene/fylkeskommunene som har ansvaret for at voksne får sin rettighetsopplæring støttet vi.

Det bør i et velferdssamfunn som vårt være et offentlig ansvar og ikke lagt til noen form for private skoler/institusjoner eller utenfor det offentlige systemet.

Vi mener at det ved å være det offentliges ansvar vil gi alle like muligheter til å få denne utdanninga uavhengig av bosted, økonomi osv. Det er også viktig at selv om kommunene/fylkeskommunene sitter med ansvaret for opplæringen kan de benytte seg av studieforbund for å oppfylle sine forpliktelser. Studieforbundene har en landsdekkende organisering som gjør at de har mulighet til å drive denne opplæringa også der det er spredt bosetting.

Det gir læringsøkende ikke bare rett men også mulighet til å ta opplæring i nærmiljøet.

Læringsaktiviteter på alle nivå i lokalmiljøet gjør det enklere for deltakerne :

- å oppfylle egne omsorgsoppgaver
- å skjøtte sitt arbeid

mens de tar del i opplæringsaktiviteter. BSF mener dette fremmer motiveringen for å ta opplæring.

§ 3 Definisjoner

BSF slutter seg til definisjonene av studieforbund osv under hver bokstav.

KAPITTEL 2. STUDIEFORBUND

§ 4 Overordnede mål for studieforbundenes opplæringsaktivitet

BSFs kommentar:

Departementet peker på at målstrukturen i høringsforslaget er i samsvar med en anbefaling fra Tronutvalget. BSF sluttet seg til disse overordnede målene i høring til Tronutvalgets innstilling og gjør det samme nå.

Departementets innstilling er videre at det ikke kreves at hvert studieforbund oppfyller samtlige mål.

BSF vil ha en konkret klargjøring i forskriften om hvor mange av disse målene et studieforbund må oppfylle.

Vi foreslår at det tas med i forskriften:

- at de mål studieforbundet skal oppfylle inngår i visjon eller målsettingen for studieforbundet
- målsettingen tas inn i handlingsplaner, evt. andre dokumenter som presenterer studieforbundets planer og aktivitet
- at målene skal kunne gjenspeiles i studieaktiviteten

§ 5 Godkjenning av studieforbund

BSFs kommentar:

BSF er enig i at det er Departementet som godkjenner studieforbundene.

A = OK

Vi mener det i lovteksten må stå at når et studieforbund er godkjent skal det også ha automatisk tilskuddsrett med de betingelsene som følger av tilskuddsordningene

B = OK

Positivt at det satses på å beskytte betegnelsen studieforbund. Vi tror det vil gjøre det lettere å kommunisere med andre på opplæringsfeltet, og gjøre studieforbund mer ”kjent”

C = OK

D = OK

BSF ønsker at KD presiserer hva en regional organisasjonsmessig forankring er. Det gir oss bedre mulighet til å oppfylle målsettingen.

E: Vi mener at minimumsnivået skal beskrives i selve loven, og ikke i forskriften. Derimot mener vi at regler for rapportering som er mer detaljert skal hjemles i forskriften. Vi mener også at det nå i den nye loven må åpnes for at ideelle virksomheter/ideelle stiftelser som ikke har fortjeneste som formål kan bli medlem i studieforbund.

BSF slutter seg til at det blir egne krav og forskrifter til samiske studieforbund.

Vi mener at et timetall på 30 000, beregnet som et snitt for de tre siste årene bør være minimum.

BSF mener at et slikt timetall sett i en treårsperiode vil gi stabilitet og forutsigbarhet. Et år vil bli for kort periode med veksling i timetallet. Dermed blir det ikke ro til å arbeide med læring, utvikling og service overfor medlemsorganisasjonene og kursarrangører og å gi veiledning til deltakerne. Det vil i stedet bli en jakt på studietimer hele året.

Når vi foreslår 30 000 studietimer i snitt gjennom tre år som minimum, er det dels på grunnlag av erfaring og fordi vi tror at denne størrelsen vil gi rom for så mange stillinger/personer at et studieforbund kan inneha den kompetanse som er nødvendig for å dekke de grunnleggende arbeidsområdene et studieforbund skal ivareta. Videre mener vi det vil gi mulighet både for fornyelse og kontinuitet av kompetansen.

Selv om studieforbund jobber med kompetanse utenfor det formelle utdanningssystem bør det i administrasjonene være en blanding av ansatte med formalkompetanse, erfarings- eller realkompetanse tilegnet gjennom praktisk arbeid. Formalkompetanse og høyere utdanning er nødvendig å ha i alle virksomheter. I studieforbund er høyere utdanning ofte nødvendig som grunnlag i kontakten og forholdet til offentlige institusjoner som både tilskuddsgivere, kontrollører, lovmakere osv.

Vi ble bedt spesielt å si noe i høringen om størrelse på studieforbund og hvor robuste de skal være.

BSF ser det som viktig at studieforbundet er stort nok til å kunne:

- drive noe utviklingsarbeid
- ha kapasitet til å serve medlemsorganisasjonene med opplæring
- drive medarbeideropplæring også overfor frivillige som bruker mye av sin tid på arbeid med opplæring som er nyttig både for enkeltindivid, samfunnet og arbeidslivet
- klare omstillinger
- et studieforbund må kunne motivere, engasjere, fremme kreativitet og lysten og evnen til å lære gjennom hele livet
- ha kapasitet til å hjelpe både medlemsorganisasjoner og lokale lag/foreninger å finne fram til de studietilbudene de etterspør.

BSF ønsker ikke studieforbund som blir så små at de kun blir tilskuddsformidlere:

- uten kapasitet til å arbeide sammen med andre på vo-feltet
- eller kunne videreformidle erfaringer fra arbeid utenfor eget studieforbund

BSF mener at studieforbundene trenger en overgangsperiode på 3 år. Det er positivt at det kan gis tilskudd til fusjon mellom et eller flere studieforbund.

BSF tror at dagens studieforbund kan beholde sitt mangfold selv om det blir fusjoner og færre studieforbund. Hvis det gjennom fusjoneringsprosesser lar seg gjøre å få en tydeligere profil på det enkelte studieforbund, tror vi at studieforbundene som opplæringsstilbydere vil bety mer i det totale ”opplæringslandskapet.”

Tall for godkjenning av det enkelte studietiltak skal fastsettes i forskriften til loven. BSF vil likevel bruke denne anledningen til å gjenta de forslagene vi har levert ved tidligere anledninger i flere høringer og senest som forslag til departementet i høringen til Tronutvalgets forslag.

BSF foreslår at:

- minimumsgrensen for timetall for godkjenning av tiltak med tilskudd senkes fra 12 til 8 timer
- tiltak skal ha minst 5 deltakere over 14
- deltakerne må ha et fremmøte på minst 75 % (det samme som kreves i det formelle utdanningssystem for å få godkjent, gå opp til eksamen osv)
- at retten til å gi dispensasjon for minste deltakerantall blir som i dag (dette er særlig viktig i grisgrendte områder, og for spesielle emner)
- at studieplanen er et viktig dokument i godkjennelsen av det enkelte tiltak (se også § 10)

Ettersom det ikke er fremkommet nye krav for godkjenning for studieforbund går BSF inn for: 30 000 studietimer som minimum (gjennomsnitt over tre år)

- studieforbund skal slutte seg til et antall av målene for studieforbund
- presisering av regional forankring
- 3 års overgangstid
- godkjenningsordningen med vilkår skal inn i loven
- godkjenning av medlemsorganisasjoner er studieforbundenes ansvar etter kriterier fastsatt av Departementet
- de samiske studieforbundene eller studieforbund for etniske minoriteter gis unntak fra timetallet, og Departementet fastsetter egne bestemmelser for disse studieforbundene
- godkjente studieforbund har automatisk rett til stats- og andre offentlige tilskudd
- Nærmere bestemte kvalitetskrav for studieforbundet og for opplæringsvirksomheten

§ 6 Modell for statstilskudd til studieforbund

BSFs kommentarer:

BSF slutter seg i hovedsak til modellen for ny tilskuddsordning for studieforbundene. Vi er fornøyd med at KD ser at det er nødvendig med grunntilskudd for å drifte et studieforbund.

Grunntilskuddet:

Ettersom BSF har foreslått et lavere timetall enn 40 000, burde vi automatisk gå inn for en trappemodell for tildeling av grunntilskuddet.

Det gjør vi ikke, og foreslår at grunntilskuddet fordeles etter samme prinsipp som aktivitetstilskuddet.

Grunntilskuddet slik det nå er beskrevet skal dekke utgifter til pedagogisk utviklingsarbeid, universell tilrettelegging, medarbeiderutvikling mv.

Å ta inn tilskudd til utviklingsarbeid i grunntilskuddet er en fornuftig ordning, da det vil spare kostnadene som i dag er knyttet til søknadsprosess for tilskudd til pedagogisk utvikling. Dette gjelder både for oss søkere og saksbehandlinga hos tilskuddsgiverne.

BSF mener da at forutsetningen for denne endringen er at:

- posten grunntilskudd høynes med minst tilsvarende beløp som det som i dag lyses ut til PU pluss det som var beregnet for saksbehandling hos tilskuddsgiverne.
- beregningsgrunnlaget for grunntilskuddet må være de tre siste årenes aktivitet.

Opplæringstilskuddet:

Dette vil utgjøre hoveddelen, og fastsettes på grunnlag av det enkelte studieforbunds opplæringsaktivitet. BSFs forslag er at det beregnes ut fra et gjennomsnittlig timetall over tre år. Dette ut fra at BSF har store svingninger i aktivitet på grunn av de ulike kravene til sertifisering som kommer med jevne mellomrom for land- og skogbruk. Eksempel på et slikt aktuelt krav og tema er kravet om kompetansebevis for dyrehold.

Et års aktivitet som grunnlag vil bli for lite forutsigbart og kan i ytterste konsekvens føre til at godkjenningen for studieforbundet ryker før en virkelig vet at det ikke er grunnlag for å drifte studieforbundet.

Beregningsreglene for tilskudd fastsettes i forskriften.

c) Tilretteleggingstilskuddet:

BSF ber om at dette tilskuddet blir tilnærmet slik tilskudd for særlige målgrupper praktiseres i dag

I tillegg foreslår vi :

- at det skal gis anledning til å prioritere enkelttema og innsatsområder
- mulighet til å gi tilskudd til grupper som er funksjonshemmede i en kortere periode pga. sykdom, ulykker eller livssituasjon

BSF sitt syn på aldersgrense som vi er bedt spesielt om å kommentere, er at vi går inn for å beholde aldersgrensen på 14 år slik den er i dag.

Enhver studiering kan fortsatt ha med yngre deltakere og slik beholde generasjonslæring og tradisjonsformidling, selv om de under 14 år ikke telles med som deltakere.

§ 7 Gratis bruk av undervisningslokaler

BSF slutter seg til at denne paragrafen videreføres. Vi har en erfaring som gjør at forskriften mener vi må være helt klar på hva som gjelder. Den kan ikke gi mulighet for mer og mindre kreative tolkninger i alle retninger.

Vi har alltid syntes at denne ordningen var god, og den har vært nyttig for oss i studieforbundene. Men det er vel den paragrafen som har vært vanskeligst å håndtere. Det har kostet både oss og Vofos mye arbeidstid for at vi skulle få de lokalene vi har krav på. Innimellom har vi også brukt av departementets arbeidstid for å få dette til å fungere.

Vi slutter oss til Vofos uttalelse om at det gjelder offentlige eide lokaler som kan benyttes til læringsaktiviteter, uavhengig om det offentlige drifter eiendommen gjennom egne selskap eller lignende.

Videre foreslår vi at: det også tas inn at det også gjelder spesialrom (eks. skolekjøkken, sløyd- og handarbeidsrom, datarom osv)

§ 8 Fellesorgan for studieforbund

BSF slutter seg til denne paragrafen.

Det er helt nødvendig for studieforbundene å ha et slikt fellesorgan for samordning og kontakt med beslutningstakerne i det offentlige. Videre for å inngå avtaler som alle studieforbund kan slutte seg til.

Eks.: Kopinor, hotellavtaler osv.

§ 9 Beskyttelse av betegnelsen studieforbund

BSFs kommentar:

BSF er enig i at denne paragrafen kommer inn i ny lov. Det vil gi en beskyttelse av begrepet studieforbund, og kunne bidra til å bygge merkevaren studieforbund som er unik.

§ 10 Dokumentasjon på gjennomført opplæring

BSFs kommentar:

Enig i at dette skal inn i loven.

BSF ser fram til at det kommer en forskrift som gir klare direktiver på hva et kursbevis skal inneholde. Vi mener også at kravet til studieplanen må sees i sammenheng med kursbeviset. Videre mener vi at det må stilles krav om læringsarena, lærings- og lærerressurs og kvalitetskrav både til studieforbundets administrasjon, målsettingen og det enkelte læringstiltak.

§ 11 Tilsyn og kontroll

§ 12 Reaksjonsformer

BSFs kommentar:

BSF slutter seg til forslag § 11 og 12.

Kap 3. Om frittstående fjernundervisningsinstitusjoner

I hovedtrekk slutter vi oss til høringen fra Norsk Forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning. (NFF)

Vi vil gjerne kommentere § 13 – vilkår for godkjenning

Vi slutter oss til NFFs forslag om vilkårene for godkjenning etter første ledd: at nettskolen er en utdanningstilbyder med allmennyttige formål som i hovedsak benytter fjernundervisning og fleksible utdanningsformer.

Nettskolen skal ha et godkjent kvalitetssystem.

NFF ønsker at det skal være fokus på kvalitetsarbeid og vil knytte det opp mot godkjenning av nettskolene. BSF støtter dette.

For BSF som har sitt virkeområde utenfor byer og tettsteder er det viktig å nå fram til den delen av befolkningen som bor i grisgrendte strøk og har størst behov for en fleksibel utdanning som kan passes inn i deres livssituasjon.

Derfor vil vi beholde vår Fjernundervisningsinstitusjon selv om den er liten.

Når godkjenningskravene er oppfylt ber vi om at det gis mulighet til å integrere arbeidet med fjernundervisning til læringsarbeidet i studieforbundet.

Kommentar til § 14- statstilskudd

BSF slutter seg til de tre aktivitetene som gir statstilskudd.

Det vil være spesielt viktig for oss som en liten fjernundervisningsinstitusjon å kunne motta tilskudd til å arbeide med å utvikle løsninger for læringsprosesser og læringsressurser. Det omfatter også utvikling av nye studietilbud og tilrettelegging av studietilbud for fjernundervisning og fleksible læringsmetoder.

Det er både behov for universell tilrettelegging, men vel så ofte for lokal tilrettelegging for å gi tilbud til et lite antall personer.

Dette for å få maksimalt utbytte både av fjernundervisningen der den enkelte kan arbeide alene til de tider som passer for dem og i fysiske samlinger som gir erfaringsutveksling og læring gjennom de andre deltakernes aktivitet.

I fjernundervisning er det også viktig å utarbeide, vedlikeholde og fornye veiledningsmaterieell og opplegg, og jobbe med evalueringsformer som er meningsfulle og gir resultater for deltakerne og for fjernundervisningsinstitusjonen.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 27 Overgangsordninger for studieforbund godkjent etter voksenopplæringsloven

Vi slutter oss til at eksisterende studieforbund og evt. nye må gjennom en ny godkjenningrunde for å bli godkjent etter den nye loven.

BSF er også enig i at det kan gis særskilt tilskudd til fusjon av studieforbund. Det vil være et godt virkemiddel for å få til hensiktsmessige sammenslåinger.

Forutsetning for fusjonstilskudd er at det er nye midler som tilføres til feltet og at de ikke tas fra posten som skal dekke opp de vanlige tilskuddene som grunntilskudd, opplærings- og tilretteleggingstilskuddet.

BSF har lenge ment og mener fortsatt at både mangfoldet og særpreget kan beholdes og ivaretas selv om studieforbundene blir større. Vi ser det dessuten slik at det vil være mange fordeler som eksempelvis innsparing av drift/administrasjon, flere hele stillinger vil være billigere enn mange deltidsstillinger, større administrasjoner med flere ansatte og mer sammensatt kompetanse som vil gi stabil drift og høyere fagkunnskap på flere fagområder.

Det vi ser på som vanskeligst å få til er en tydelig profil på studieforbund med mange medlemsorganisasjoner som nødvendigvis må bli noe ulike.

I disse studieforbundene må man etter vårt syn jobbe mer med å få til målsettingene, samt målemetoder for å kontrollere at man jobber i samsvar med egne mål.

Avslutning

Vi ser fram til det videre arbeid med loven, og venter spent på forslaget til forskrift. Det vil være viktig at forskriften er ferdig til bruk når loven trer i kraft.

Oslo 17. Februar 2009
Bygdefolkets Studieforbund

Sonja Jacobsen

